

ELŐFIZETESI ÁRAK.
Egy példány ára 12 fill
Egy óra 48 fill.
Negyedévre .. 1.40 P
Egész évre .. 5.70 P
Hirdetések megállapo-
dás szerint

HAJDÚSÁG

**SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL:**
DEBRECEN,
SZENT ANNA-UTCA
35. SZÁM.

Megjelenik minden héten

FELELŐS SZERKESZTŐ: MEISSNER KÁROLY

Politikai és társadalmi hetilap

Bátorságot és Erélyt

várunk és követelünk a kormányzattól, a kartellekkel, a nagyiparral és a nagybankokkal szemben. Eddig csak a közterhek kivételénél és behajtásánál, a tisztviselői fizetések leszállításánál tapasztaltunk erélyt a kormányzattól. Keményebben és bátrabban kell lecsapni mindazon szervekre és társaságokra, hatalmasságokra s egyénekre is, akik a mai beteg gazdasági élet nyomorúságait kihasználják és így az emberek könnyéből aranyat kovásolnak.

Az ország lakosságának túlnyomó többsége ma már nemcsak az államnak adózik, hanem a különböző kartelalakulatoknak s egyes nagybankoknak is adófizetői és hűbéresei lesznek.

Vitán felül áll, hogy ebben a nyomorúságban legjobban szenved a mezőgazdaság és utána mindazon foglalkozási ágak, amelyek közvetve, vagy közvetlenül abból élnek.

A mezőgazdasági cikkek árszínvonala a békebelinek fele, vagy harmada, a tisztviselői fizetések a békebelinek felén, vagy harmadán állanak, a kereskedelem megbénult, a kisipar haldoklik, ugyanakkor a kartelek árueikjeiben a békebelihez viszonyítva, számokkal kifejezve, 100—300 százalékkal emelkedtek. Erkölesileg lehetetlen, hogy akkor, amikor a mezőgazdaság évek óta veszteséggel termel, legyen olyan iparág, mely ma is nagy haszonnal dolgozik a társadalom nyomora és pusztulása árán.

Nem lehet nyugodtan nézni a kartelek tulajadásainak pusztítását és hogy összevásárolhassák petom pénzért idegenek és a banktőke a magyar föld elárvult darabjait.

Keményebb kéz kell a bajok rendezéséhez és meg kell érteni végül még a nagybankoknak is, hogy ebben az országban az anynyir a kívánatos és várva-várt közgazdasági feltámadás csak a mezőgazdaságból indulhat ki. — Csak a mezőgazdaság tápra állítása hozhat ebben az agrárországban jólétet minden rétegnek.

A közterhek, a kamatok és minden megélhetéshez szükséges cikkeknek az ára, a mezőgazdaság lecsökkenő árszínvonalához kell igazodnia.

Ezen elsőrendűen fontos kérdések rendezésénél félre kell tenni minden szempontot mert ez nem egyéni és politikai érdek, hanem a nemzet egyetemes érdeke.

Meggyőződésünk, hogy ezt a beteg gazdasági életet, csak a legnagyobb eréllyel lehet orvosolni és csak új, kemény programmal erélyesebb és bátrabb, céltudatosabb fellépéssel érhetjük el a kívánatos célt: gazdasági válságunk enyhülését. (M. K.)

Gazdaggyűlés Hajduböszörményben

A Magyar Gazdaszövetség felkérésére a Hajduböszörményi Mezőgazdasági Egyesület szépen sikerült gazdaggyűlést tartott az elmúlt vasárnap Hajduböszörmény városbáza nagytermében, amelyen nemcsak a hajduböszörményi gazdák vettek részt, hanem a szomszédos községek gazdáiak küldöttei is megjelentek.

A gyűlést *Fegyveres* András, a mezőgazdasági egyesület elnöke üdvözölte szívélyes szavakkal a megjelent gazdákat és külön: id. Szomjas Gusztáv főispánt, a Magyar Gazdaszövetség kiküldöttét, Vásáry József felsőházi tagot, a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara alelnökét, dr. Szálkay Antal polgármestert, Meissner Károly mezőgazd. kamarai titkárt a Hajdúság főszerkesztőjét, Varga László mezőgazd. kamarai titkárt, Piacsek Andor m. kir. gazd. felügyelőt, ifj. Szomjas Gusztáv földbirtokost, Jóna Mátyást, a Hajdumáni Gazd. Egyesület elnökét, Erdi Tibor gazd. szaktanárt.

Az elnöki megnyitó után ifj. Szomjas Gusztáv javaslatára a közgyűlés egyhangulag, vita nélkül elfogadta és magáévá tette a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara ismeretes „Kialtványában” foglaltakat, valamint a Magyar Gazdaszövetségnek a földter-

rendezés tárgyában elkészített javaslatait.

Utána id. Szomjas Gusztáv, ny. főispán tartotta meg nagyhatású beszédét. Rámutatott azon bajokra és tényezőkre, amelyek a jelenlegi súlyos mezőgazdasági válságot előidézik. Majd a gazdatársadalomnak szervezetlenségével foglalkozott. — Hangoztatta, hogy csak az esetben várható a mezőgazdasági válság enyhülése, ha a gazdák kezükbe veszik saját ügyeiknek intézését, amely csak a gazdasági beszerzettség útján valósítható meg. Kérte a gazdákat, hogy csatlakozzanak a Gazdaszövetséghez, amely céljait tűzte ki a gazdatársadalom gazdasági, tehát politikamentes beszerzetését.

A közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy csatlakozik a Magyar Gazdaszövetséghez és az egységes magyar agrárfront kialakítására irányuló munkáját minden vonatkozásban támogatja.

Id. Szomjas Gusztáv lendületes beszéde után, a közgyűlés kívánságára Vásáry József felsőházi tag, a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara elnöke tartott igen tartalmas beszédet, amelyet a jelenlevők élénk érdeklődéssel és zajos tetszésnyilvánítással kísértek. Beszédében a gazdatársadalom

szervezkedésének szükségességét hangoztatva, főleg a kartelek politikájával foglalkozott. Kifejtette, hogy a kartellek káros működése voltaképp kétirányú, mert drágán árul és olcsón vásárol. — Majd beszéde további folyamán a bérlők rendkívül nehéz helyzetét tette szóvá.

Vásáry József nagy tetszést keltő beszéde után Erdi Tibor gazd. szaktanárt és Jóna Mátyás gazdaköri elnök hívták fel a gazdákat a Magyar Gazdaszövetséghez csatlakozásra. Utánuk dr. Uzonyi György országgyűlési képviselő tartott politikamentes, szép, tárgyilagos beszédet, melyben kifejtette, hogy milyen intézkedések szükségesek a válság enyhítés érdekében. Különösen a földbirtokrendezés kérdésével, a kartellek munkájával, a kamatpolitikával és az adózás ügyével foglalkozott részletesen.

Utána L. Szabó Márton kisgazda a hajduböszörményi kisgazdák nevében kért szót, azonban előtünk érthetetlen okokból és véleményünk szerint indokolatlanul, a szolgálatot teljesítő rendőrtisztviselő utasítására több felszólalást az elnökség nem engedélyezett és a gyűlést berekesztette. A gyűlés a Himnusz éneklésével ért véget.

Száznyolcvan gyermek pusztult el bérhurutban Hajdu vármegye területén az idén augusztus folyamán

A vármegyei főorvos jelentése Hajdu vármegye közegészségéről

Dr. Görgey Márton vármegyei tiszti főorvos ma délelőtt terjesztette be Hajduvármegye közigazgatási bizottsági ülésén augusztus havi egészségügyi jelentését.

A jelentés szerint a népmozgalom kedvezőtlenebb képet mutat az előző havinál. — Született 528 gyermek, akik közül halvaszületett 14 (2.7 százalék), meghalt 420 egyén s így a természetes szaporulat 94 lélek. A népmozgalom ilyen kedvezőtlen alakulása arra vezethető, hogy a csecsemő és kisdetek közül igen sokan pusztultak el bérhurutban. Bérhurutban elhalt 180 csecsemő és kisdetek, az összes halálozások 43 százaléka.

A csecsemő és kisdetekhalálozás nagy száma az augusztus hónap

folyamán több tényezőre vezethető vissza. Elsősorban a szülők hiányos táplálkozására, minek folytán az általuk táplált csecsemők ellenálló képessége is csökkent, viszont az is, hogy a szülők nehéz gazdasági viszonyok között nem tudnak tejet beszerezni. Ennek következtében némelyik községben, így Balmazújvárosban, a csecsemők 10 százaléka pusztult el bérhurutban.

Uralkodó kór az elmúlt hónapban az emésztő szervek hurutos megbetegedése. Ezkívül előfordult: ronsoló toroklob 25 esetben, kanyaró 2, vörheny 5, hasitífusz 57, számarhurut 12, vérhas 4 esetben.

Az idült fertőző betegségek

közül gümőkór 20 esetben, ami az összes halálozásnak 5 százalékaiban volt a halál oka.

Baleset folytán meghalt 2, öngyilkossággal 9 egyén, míg 2 esetben idegen kéz okozta erőszakos halálozást történt.

A buzakölcsonk szeptember havi átszámítási kulcsa

A Pénzügyi Központ közli, hogy a buzazáloglevelekben folyósított és buzavértékre szóló kölcsönök törlesztő részleteinek befizetésénél és a buzazáloglevelek kamatszervényeinek a beváltásánál 1932. évi szeptember havára átszámítási kulcs gyanánt egy métermázsza buza fejében 12.74 aranypengőt kell alkalmazni.

Gazdasági szövetkezet alakításához

(A hajduböszörményi Gazdaszövetség alakuló közgyűlésén elnöklő Szomjas Gusztáv Öméltósága által megvont felszólalásom folytán elmaradt beszédem.)

Mélyen tisztelt Gazdatársaim!
Méltóságos Elnökök Ur!

A kisgazdatársadalom nevében halásan megköszönöm dr. Uzonyi képviselő urnak a szíves ismertetését az őstermelő közönség bajairól. De sajnálattal kell megállapítanom és ismételnem, hogy azokat a képviselő ur törvényhozói működésében a képviselőházban nyilvános felszólalásaiban még egy esetben sem említette. Ismételtén kérjük, méltóztassék nyílt parlamenti ülése hangsúlyozottan ismét feleleveníteni azokat.

Mint egyik agrárpublicista, örömmel üdvözlöm a kisgazdatársadalom emez, igen szép szervezkedésének első megnyilvánulását. Örömmel azért, mert nem elég az, hogy panaszkodunk és oégedetlenkedünk, hanem tudatos cselekvéssel kell javítani nyomoruságos helyzetünkön. És ezt soha nem érhetjük el megalázkodás türelemmel, megalázkodással, hanem nehéz sorsunk viseléséből fakadó ön tudatos, célirányos szervezkedéssel, az erők összefogásával.

A megalakulás szükségességével kapcsolatosan fájdalommal kell megállapítanom azt, hogy a régi recept, azaz szerint a gazdaszövetség belsejében az 52 százalékban kisbirtokos, népesség arányában 80 százalékban őstermelő földműves — ismét a nagybirtokosoktól kap vezetőköt. Hogy ismét csak eszköznek, ismét csak tudtuk és nélkülünk akarnak szövetkezeteket alakítani. Már pedig mi a tengersok esalódás után csak olyan gazdaszövetséget vagyunk hajlandók támogatni, amelynek felén a mi osztályosaink a mi sorsaink, a mi együtt szenvedő alanyaink is állanak. Mi őstermelő földművesek sohasem tudunk hozzájárulni olyan irányzathoz, amelyről Szomjas Gusztáv Öméltósága említést tett és akik részére követeli a társadalmi hegemoniát. Az ébredő társadalmi osztályok megnyilvánulásától való félelem készítette az elnökséget a szó megvonására. Nem a kiskereskedők, kisiparosok, a debreceni nagygyűlés határozata, szervezkedése a mi rejtett ellenségünk. — amint azt Szomjas Öméltósága beállította a gyűlésen. — hanem a tehetetlen rendszer, a nagytöke és a kartelek. A lakosság egyenlőségét kitevő kézműiparosoknak éppen úgy joga van szervezkedni, mint nekünk, földműveseknek. A bajok özönében azért sorvadnak közállapotaink és mezőgazdaságunk, mert a földműves milliók s a kisiparosok százezrei kétképpen szervezve nincsenek. A jelen parlament összetételében 8 kisgazda képviseli az ötmillió földművest, 300.000 kézműiparosnak egy képviselője van, 120 ezer kiskereskedőnek kettő, de bent ülnek az országgyűlésen a karteleknek nagyszámu képviselői.

Tisztelettel javaslom, hogy a Gazdaszövetség sorozatosan szólítsa fel az ország gazdasági egyesületeit, hogy mindennap külön-külön más és más egyesület kül-

döttségek után a legnyomatékosabb formában élőlőszóval tolmácsolja a Kormányának panaszainkat. Majd az ősz folyamán pedig országos nagygyűlés keretében foglalkozzon behatóan az igen súlyossá vált mezőgazdaság problémájával.

Hajduböszörmény, 1932 szeptember 12.

L. Szabó Márton kisgazda.

Leközlöttük L. Szabó Márton kisgazda cikkét azért is, hogy annak egyes tévedésére rámutathassunk. A cikk politikai vonatkozású részével nem kívánunk foglalkozni, arra a választ az illetékesek megadhatják; azonban az igazság és tárgyilagosság kedvé-

ért rá kell mutatnunk arra, hogy a Magyar Gazdaszövetség épp nem a nagybirtok, hanem főleg a kisgazdatársadalomnak az érdekképviselete, illetőleg az egyetemes magyar agrárérdek szószólója. — A Gazdaszövetség vezetői között, illetőleg annak igazgatóságában a kisgazdatársadalom képviselői is nyílt foglalkoznak. Politikai és párt állásra való tekintet nélkül tagjai a Gazdaszövetségnek a gazdaszövetség vezető egyéniségei és támogatják törekvéseiben. Miután a Gazdaszövetség a gazdaszövetség gazdasági szervezkedését tűzte ki céljává, a magunk részéről is a Gazdaszövetséghez való esatlakozásra hívjuk fel a gazdaszövetséget.

Infláció következik Romániában az újabb zárolt kölcsönök miatt

Bukarest, szept. 14. Az Adeverul Scrutator tollából hosszabb beszélgetést közölt egy meg nem nevezett Karlsbadban üdülő román politikussal (Junian ?), aki a beszélgetés során lesújtó bírálatot mondott a Vajda-kormány pénzügyi politikájáról. A nyilatkozatot tevő politikus mindenekelőtt helytelenítette a másfélmilliárdos svájci kölcsön megkötését, amely nem más, — mint folytatása Argetoianu rossz pénzügyi rendszerének.

Argetoianu a Jorga-kormány uralma alatt kilencszázmilliósvájci kölcsönt kötött.

A nyilatkozó ezután nagyvonalakban vázolja a külföldi kölcsönök megkötésének rendjét és tájékoztatást nyújt az ugynevezett zárolt kölcsönökkel. Argetoianu és Mironescu zárolt kölcsönöi éles ellentétben állnak a román állam érdekeivel. A zárolt kölcsönöket a külföldi bankok kockázat nélkül nyújtják. A kölcsönvevő összeg a kölcsönadó pénz csoportnál marad és ez a pénzügyi helyzet magas kamatozatot szed. A Nemzeti Bank a felvett kölcsönt fedezetül használva, fokoz-

za a bankjegyforgalmat: új bankjegyet bocsát ki. Ezután felmerül az a kérdés: mi lesz a megkötött kölcsönök lejártakor?

Most be kellene vonni közel hárommilliárd leit. Ezt az összeget zárolt kölcsön formájában Argetoianu és Mironescu vették fel. Ha ez nem történik meg: akkor egy be nem vallott infláció következik be.

Az infláció bekövetkezése igen közel áll, mert Mironescu pénzügyminiszter újabb svájci kölcsönt kíván kötni. Románia mai válságos pénzügyi helyzete mellett semmi kilátás nincsen arra, hogy a megkötött kölcsönök lejártakor a kormány a kölcsön összegét a forgalomból be tudja vonni. A következőkben látja a helyes pénzügyi politika folytatását: mindenekelőtt

ki kell vinni a háborús adósságok törlesztését, mert ez nagy megtakarításokat jelentene.

Másodszor öt évre el kell halasztani a stabilizációs kölcsön amortizálását. Végül pedig ki kell eszközölni a stabilizációs kölcsönök kamatcsökkentését.

Jó a tengeri termés a vármegye területén

Hajdúvármegye közigazgatási bizottságának szeptember havi ülésén Surgoth Jenő gazdasági főtanácsos, gazdasági főfelügyelő augusztus hónapról szóló Hajdúvármegye mezőgazdasági állapotára vonatkozó jelentését az alábbiakban terjesztette elő:

A hó folyamán a hőmérséklet több ízben a normálnál magasabb volt, a hó elején kiadós esők voltak.

Aratás alá került 103.665 kat. hold őszi buza, melynek cséplése befejeződött.

Ugy mennyiség, mint minőség tekintetében a legtöbb helyen igen rossz termés volt.

A minőség igen különböző, sajnos, éppen a legjobb földeken tulnyomó részt 60 kg-on alul volt, — míg különösen a szikesebb vegyületű területeken nemcsak, hogy a szokványminőséget elérte, de azt túl is haladta.

A rozs vetésterülete 12.516 kat. hold volt. Cséplése szintén befejeződött, a minősége általában jó és 72—75 kg. közt váltakozik. A legtöbb helyen jó közepes és jó

termést adott. A hl. súly 64—69 kg. közt váltakozik.

Aratás alá került 4190 kat. hold zab. Minősége igen váltakozó és 37—44 kg. közt mozog.

A tengeri fejlődése erőteljes, a szenképződés, valamint csökkenés a legtöbb helyen jó. Jó terméshozamot ígér.

A burgonya korai fajtái általában gyenge termést adtak, ellenkezően a késői fajták jól fejlődtek.

A cukor- s takarmányrépa eddigi fejlődése jó, az esőkre javult, a gumók elég fejlettek. A dohány levélzete egészséges, termés-kilátások kedvezőek. Törése megkezdődött.

A mesterséges takarmányok harmadik, egyes helyeken negyedik kaszálása a legtöbb helyen közepes volt. A rétek sarjuhozama közepes és gyenge.

A legelő az esőkre több helyen megjavultak, általában azonban a fűnöves gyenge.

A szőlők általában jó termést ígérnek. A korai fajták piacra kerültek.

Utazási kedvezmény a front-harcosoknak

Az Országos Frontarcos Szövetség október hó 2-án Budapesten a Hősök terén nagyszabású országos ünnepséget rendez. Ezzel kapcsolatosan a szövetség vezetőségének sikerült a külföldről és vidékről felutazó frontarcosok részére október hó 1-től 5-ig terjedő időre féláru utazási kedvezményt biztosítani.

A kedvezményt igénybe vehetik a Frontarcos Szövetség renesz, pártoló, vitézi, rokkant — HONsz. — igazolványok birtokosai, kik ebbeli kérésüket az Országos Frontarcos Szövetség egyes helyi alakulataihoz, vezetőségeihez, vagy közvetlenül a szövetség országos elnökségéhez fordulnak.

Az igényléseknél a fenti szervezetek igazolványszámait közlendő és igazolványonként kiállítási és kezelése illeték címén levélbélyegben 30 fillér mellékelendő.

A külföldről és vidékről érkező előre bejelentett vitézeknek, rokkantoknak, frontarcosoknak a beérkezések sorrendjétől függően ingyenes vagy kedvezményes elszállásolásáról, esetleg étellemezéséről a Frontarcos Szövetség országos vezetősége (Budapest, VI., Podmaniczky ucca 45. szám) gondoskodik.

A vizsgálóbíró kihallgatta Cseh Ferencet

A mikepérsi gyilkosság ügyében kihallgatta dr. Tóth János vizsgálóbíróhelyettes Cseh Ferencet, a kegyetlen mikepérsi gyilkost.

Cseh Ferenc éppen úgy, mint a nyomozás során, most is beismerő vallomást tett.

Az ügyben most már rövidesen megállapítják a főtárgyalás időpontját is.

Kedvezőtlen volt augusztusban Hajdúmegye állategészségügye

Czettóth János állategészségügyi főfelügyelő ma terjesztette be a vármegyei közigazgatási beosztásához augusztus havi jelentését.

A jelentés szerint az állategészségügy általában kedvezőtlenebb. A nyaralókat kimutatandó fertőző állategészségügyi betegségek közül a lepiene Hajdúvármegyében, a sertéspestis Tetemenen, baromfi kolera egyiken. — Balmazújváros és egyiken a szörvényes sertéspestis enterjeven, jarvannya minősített. Ezzel szemben megszűnt a lepiene egyiken, földesen, — Hajdúszámon, Hajdúszováton, Nádudvaron és Puszkadányban, a veszettseg Szoboszon, a takonykor Szoboszon és Nádudvaron, toruhkor Nádudvaron és Ladanyban, a sertéspestis Józsan.

Az állatforgalom terén némi élénkülés volt észlelhető. — Nagyobb kereslet sertések iránt jelentkezett, ennek következtében némileg emelkedtek a sertésárak.

Vasuti feladásra került 280 darab juh, 818 darab hizott és 820 sovány sertés.

Téli alma és téli körte szedése és eltartása

Írta: CZAPARY BERTALAN.

A téli alma és téli körte megéri a fáján, amikor teljesen kifejlődött, megszinesedett és a magja megbarnult. Mindaddig célszerű ősszel a fáján hagyni, amíg az őszi hűvös, esetleg hidegedő idő engedi, amikor már a falevelek is sárgulni kezdenek, amikor a gyümölcs már könnyen leválk a fáról.

A gyümölcs ezen érési állapotát fánérettnek nevezzük. A téli gyümölcsök leszedéskor még élvezésre nem megfelelőek, mert bizonyos hosszabb-rövidebb ideig állni kell azoknak s csak aztán lesznek ártokban érettek. Aszerint, hogy mennyi ideig kell teljes beérettségig valamely gyümölcsnek állnia, előbb vagy később időpontig használhatók azok s ennek alapján különbözik érési idejük. A fán érett állapot minden fajánál egyidőre, ősszel a leszedés idejére estik, azonban igen különböző a fő érési idejük. Így pl. az „Arany permén” már karácsonyra rendszerint megéri, de természetesen az eltartásra szolgáló helyiség alacsony hőmérséklete szerint áprilisig is eltartható. Az „Éntz-féle rozmarin” még csak április, májusban élvezhető, de újig jól eltartható.

Mint fentebb emítettem, a téli almát és körtét ősszel mentül később kell fájáról leszedni; de mindig csak kézzel. Soha se beszélünk olyan fajtáról, amelyet csekély értéke és igen kemény állománya miatt egyszerűen leráznak a fáról.

A nemes fajták, amelyek rendszerint legértékesebb asztali és esemege fajták, mindenkor megérdemlik a gondozást, a gondos kézzel szedést, a figyelmes megvalogatást, a helyes eltartást.

A szedést a fára mászva, kettős létráról, gyümölcszedő állóról, kézzel, gyümölcszedő rúddal, úgy végezzük, hogy a gyümölcs meg ne sérüljön. Levétel után vászonnal bélelt kosárba rakjuk. A gyümöleskamarába vite, azonnal megválogatjuk s osztályozva rakjuk le.

Azon példányokat, amelyek szedés alkalmával a földre hullanak, külön kell szedni, mert ezek, ha nem is sérültek meg, mégis ütődöttek, tehát gyorsan romlanak; ezeket rövid időn belül el kell fogyasztani.

Látjuk tehát, hogy a gyümölcs szedésének vele kapcsolatos kiegészítő része a gyümölcs osztályozása. Az osztályozást szinte egyidőben kell végezni a szedéssel. Már amikor kézzel a fán lévő gyümölcs után nyúlunk, látjuk, de figyeljük is, hogy milyen rendű az a gyümölcs s levétel után mar a megfelelő kosárba tesszük. Így elő áll az a helyzet, hogy minden rendű azonnal külön csoportba kerül és az eltartásra alkalmas legszebb és teljesen hibátlan példányok is külön állanak.

Megjegyezhetjük itt is, hogy a kiváló fajtáknál szinte elmulaszthatatlanul kívánatos a gyümölcs ritkítást annak idején a fán elvégezni; mely esetben csaknem minden példány kiválóan s biztosan elsőrendű lesz.

Eltartani csak a teljesen hibátlan és kiválóan szép példányokat érdemes. Mert meg kell gondolnunk azt, hogy a fogyasztó közönségünk csak a legelsőrendű gyümölcsöt fogja megfizetni, ha már a tömeg gyümölesidényen túl tartott gyümölcsöt kíván fogyasztani.

Eltartásra olyan helyiség alkalmas, amely fagymentes, száraz, jól szellőztethető, könnyen fertőtleníthető, meszelhető, illetőleg permetezhető úgy a falakon, mint az állványokon, polcokon. Abaka kettős és jól zárható, ajtója pedig előszobába nyíló legyen. Ha gyümöleseltartó kamara nincs, akkor kézi éléskamara vagy pince is alkalmas e célra, ha egyébként a fent jelzett követelményeknek megfelel.

Sokféle képen rakjuk el a téli almát és körtét. Legtöbb helyen a spájzba, a befőttes üvegek elébe, közé vagy éppen a tetőjére rakjuk le az almákat; mondván: úgyis figyeljük s amennyi romlani kezd, azt megesszük. Így aztán a nagy figyelem következménye az, hogy a romló gyümölcs mindig idejében kikerül a spájzból s az mindig az asztalra kerül. Csak éppen, hogy soha se eszik ép, szép gyümölcsöt, hanem mindig a romlottat.

Több eltartási mód felett legjobb eljárás a következő, ezt ajánlom követésre:

A kézzel szedett gyümölcsöt óvatosan kosarakba rakva, behordjuk egy szobába, ott kiválogatjuk s azonnal válogatjuk s ha már mind ott van, aszta hoz ülünk többen egymás mellé. Így hordja s az asztalnál ülő elsőhöz adja kosárral együtt. Ez a kosárból kivéve, egyenkint minden példányt figyelmesen megvizsgálja, ha legcsekélyebb hibával van, azt külön kosárba teszi, ez eltartásra nem alkalmas. Amelyik példány hibátlan, azt kézben tartja s az előtte lévő langyos vízzel telt talban puha rongydarabbal megmossa s átadja szomszédjának, aki azt azonnal puha ruhában gondosan megtörölgeti s átadja szomszédjának, aki azt kézben tartva, körül nézegeti, nincse mégis rajta valami sérülés s ha nincs, azonnal az előtte lévő úgynevezett enyvezetlen kalappapiros megfelelő nagyságú tárájába begöngyöli és két végén, mint ahogy a citromot

szokták, becsavargatja és átadja szomszédjának, aki azt kosárba rakja és elviszi az eltartó kamarába.

A kamara poleán egymás mellé rakva, egymás tetején öt sorban is elhelyezhetjük a becsomagolt gyümölcsöt. Ezeket vizsgálgatni nem szükséges; mert ha történetesen egy példány romlana, az be van csomagolva, tehát a többit nem rontja meg.

A fajtákat külön-külön kell rakni és megjegyezni s csak akkor felszedni, amikor eladásra, felhasználásra kerül.

Az így elrakott gyümölcs tiszta, pormentes és spóra mentes sem péte, sem piciny almamoly hernyója nem maradt rajta. Ez a gyümölcs a csomagban vastag hamvat kap és kezünkbe fogva, szinte bele mélyednek újjaink a vastag hamvába. Gyönyörűek az ilyen gyümölcsök. A rendes érési időre megérnek és elsőrendű zamatúak.

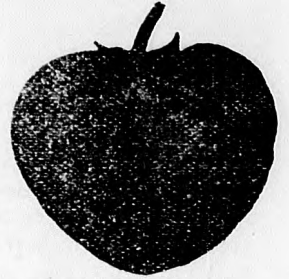
A tömeggyümölcsöt összelapátolják, kupacba vagy prizma körűl szalmázzák s aztán beföldelik, mint a burgonyát. Le is öntik szalmával bélelt verembe; csupán arra ügyelnek, hogy kellő módon szellőztethető legyen az eltartó verem vagy kupac. Ez nem elsőrendű gyümölcs; tömeg piaci, vásári áru, amilyent rendszerint a pincékben, a vásárokon ponyván kintve árúsít már a hetedik kereskedő.

Ebből az áruból is lehetett volna három minőséget válogatni, ha nem rázzák le a fáról, hanem kézzel szedik, megválogatva, amely legelső rendűt a leírt módon tartották volna el s a harmadik osztályút öntötték volna halomba valamely száraz helyiségbe, szobába, magtárba.

Az eltartás lehetősége a gyümölesszedésével kapcsolatos; a szedés kiegészítő, velejáró munkája az eltartásnak. Az eltartástól függ az árú értéke, értékesítési lehetősége, értékesítési ideje és módja.

Szamóca-telepítés

Írta: CZAPARY BERTALAN.

A nagy gyümölcsű egyszerűterű, a folyton termő az apró gyümölcsű szamóca egyaránt érdemes a termelésre; különösen olyan helyen, ahol azt értékesíteni lehet. Az értékesítéséhez nem szükséges a nagy város úribb közönsége, mert minden más társadalmi réteg is szívesen fogyasztja ezt a kitűnő gyümölcsöt. Külömből csak ott láthatunk, hogy némely helyen és körülmények között jobb áron lehet eladni, mint egy másik helyen.

Kisebb, nagyobb kertben, sőt hold száma, nagy területen, külterjesen is telepíthetjük a szamócat mindenütt egyformán. Szép és nagy gyümölcsöt csak akkor fogunk kapni, ha a földet erősen megrágyazzuk. Trágyázásra teljesen érett marha-trágyát, sertés-trágyát vagy klozett-trágyát használhatunk.

Mielőtt a betelepítendő területet felásoznánk, 3-4 újni vastagon betertjük a földet trágyával. Az ásásnál arra ügyeljünk, hogy a trágya egyenletesen megmaradjon mindenütt a földben; nem szabad össze eszmözva legyünni a földben, mert akkor nem oszlik el mindenütt. Az ásást mélyen kell végezni, a földet elporhanyítani és egyenletesre elgereblyézni.

Mintegy legcélszerűbb a szamócat 40 cm. sor és 10 távolságra ültetni, azért minden második sor után 60 cm-t hagyunk, hogy ott út is maradjon amely kis útról végezzük a kapálást, gyümölesszedést és az ültetvény minden munkáját.

Tehát az előkészített területet úgy osztjuk be, hogy minden két sor után 60 cm-t hagyunk s ezen a közön járva, végezzük az ültetést. 40 cm. hosszúságú vessző mértéket vágunk s ezzel mérve ültetjük a sorba a töveket.

A szamóca telepítésére kiválóan alkalmas időszak szeptember hónap első fele; mert az ilyenkor ültetett tövek ősszel jól begyökeresednek, valamennyit fejlődnek is és jól fognak kitélni s tavasszal gazdagon virágoznak és teremhetnek.

Ültetés után azonnal minden tövet belocsolunk és ha szükséges, másnap és harmadnap ismételt megöntözzük ültetvényünket; ez által minden tö megereését biztosítjuk.

Már az ültetés alkalmával ügyeljünk arra, hogy a töveket kis mélyedésbe ültessük. Így a rájuk öntött víz is megmarad a töveken és azért is szükséges így ültetni, mert a szamócanak fejlődése közben mindig csak a felső részén fejlődnek levelek s ez által az alsó elhalt levelek tövén torzást képezve állandóan magasodnak tönkjeik.

A második és a többi évben gondozásuk abból áll hogy tavasszal kis kapával megporhanyítjuk a földet, vigyázva arra, hogy a töveket ki ne mozgassuk helyükről. A gyomokat irtjuk. Elvirágozván, célszerű bővegesen megöntözni a sorok közeit, hogy a gyümölcs szebbre fejlődjen. A termés nagyrésze a földre szokott lehajolni, miért is apró füvel vagy polyvával célszerű a tövek körül behinteni a földet, melylyel beárnyékoljuk a földet s egyszersmind a termés ezen fekvé, nem földelődik be nem rohad és a szárlábú nem pusztítja annyira, mintha ez nem lenne ott.

A szamóca ostorindáit éles késsel töben le kell metszeni, hogy az anyatövet ne gyengítsék. Tépni nem szabad, mert nehezen szakad s a rángatással az anyatövet elszaggatva kimoszódhat helyéről s az elszárad.

Az ostorindákat, illetőleg az ostorindákon fejlődő új növénykéket csak akkor és külön erre a célra kijelölt helyen hagyjuk meg, ha azok szaporításra szükségesek és újabb telepet szándokozunk létesíteni.

A szamóca telepet 4-6 évig is megtarthatjuk ugyanazon helyen, de figyelemmel kell arra lenni hogy mindig csak az eredeti tövek maradjanak meg, a szaporulat el legyen takarítva róla és már a harmadik évben a termés leszedése után a tövek körül gödröcskéket készítve, hígított trágya

lével megöntözzük minden év nyarán.

Trágya levét készíthetünk istálló trágya, klozet, baromfi, sertés trágya eláztatása és felhígítása által. Minden töre öt liternyit számíthatunk a hígított trágyaléből. Ez a nyár végen, ősz elején erőteljes fejlődésre indítja a növényeket s rendkívül előnyösen hat a termés őrési fejlődésére.

Ezen kívül különösen az apró, porszerű sertés trágya őszi kitergetése szintén rendkívül fejlődését mozdítja elő és megduplázza a termés mennyiségét.

A szamóca neve *Fragaria vesca*. Sokan a szamóca német nevét, *Erdbeere* szó szerint lefordítva használják s földi opernek mondják; nem helytelen de németes. Miért használjuk ezt, mikor oly szép magyar neve van ennek a rendkívül finom gyümölcsnek: *szamóca*. A szamócanak van sok igen finom változata, melyek a termés érési ideje, a gyümölcs nagysága, egyszer vagy többször termése, színe, alakja, zamata, illata stb. szerint különböznek egymástól. Kellemes illatúak az úgynevezett erdei szamócaék, de ugyanolyan jók az ananász zamatúak is.

A fajtákat névszerint nem tartom szükségesnek felsorolni, mert az igen régi, bőségesen termő nagy gyümölcsű *Lacton's noble* fajtán kívül még igen sok és jeles fajta van, amelyeket a termelőnek és fogyasztónak megismerve kell megválasztaniok.

A szamóca felhasználásáról azt hiszem, felesleges szólanom, mert azt általánosságban ismerik. Mint nyers gyümölcs, talán a legnagyobb mérvű fogyasztásban áll; azután cukrozott befőztékként, az gyanánt is rendkívül elterjedt kedvence esemége. És ha a szamóca termesztéséről szólnunk, ne neveljük el arra a körülményre gondolni, hogy alig találunk hozzá hasonló kiváló gyümölcsöt a messze idegen külföldről behozott gyümölcsök között s ehelyett, hogy ültetné kis kertjében minden család, hogy bőségesen el lenne látva asztala, ehelyett az idegen, drága és rosszabb egyéb gyümölcsök után eseng.

Ez az a gyümölcs, amelyet érdemes minden kis kertben termelni és celszerű minden családnak otthon megtermelni, mert szállítani nem lehet; keményen, éretlenül leszedni a gyümölcsöt nem szabad az élvezhetetlen.

Dió szüretelés

Irtó: CZAPARY BERTALAN.

Most van a dió szüretelése ideje, melyre vonatkozólag rendkívül fontos tudni valók a következők:

Nem szabad a diófáról a termést rúdakkal levern, mert az ágait is összetörjük s nem csak az érett diók hullanak le, hanem a még éretlenek is, amelyeknek belük a leggondosabb szárítás mellett is összeeszednek és igen könnyűvé, üressé lesz.

A dió zöld burka felrepedezik s a kemény magokkal a termés benne egyideig megtapadva függ, majd lehullik a földre. Jön a szél, terítve van a fa alja dióval. Ha minden gyümölcs megérett, megrázogatjuk a fát, a termés lehullik, azt összeszedjük a földről. Nem érik azonban egyidőre minden gyümölcs, azért lehet néhány napi időközönként megrázogatni a fát, de csak annyira, hogy csupán a már felrepedezettek hulljanak le.

A fák alját, ha füves le kell kaszálni, ha gyomos, ki kell nyesni és tisztára, simára fel kell gereblyézni, hogy a lehullott diót tisztán szedhessük fel. A dióval lehullott burok részeket a dió felszedése után szintén fel kell takarítani.

Az összegyűjtött diót napos, száraz, szellős helyen megszárazítjuk s aztán a padlásokon vékony rétegben terítjük el, de itt is gyakran forgatjuk. Így kezelve a diót, bele világos színű és nagyobb értékű lesz mintha nedves helyen tartva, megpenészedik, elfeketedik és könnyen meg is rothad.

Kemencében szárítani a diót nem szabad, mert a hirtelen száradás alatt a bél megráncosodik s felényit veszít súlyából.

—:0:—

A kukoricamoly irtása

A tengeritöréssel kapcsolatosan előtérbe lép a kukoricamoly irtásának kérdése is. Ez a növényi kártevő hatalmas veszteséget szokott okozni a tengeri-termeszben és így annak pusztítása indokolt és szükséges.

Minden okszerű védekezésnek a kártevő fejlődési menetéhez és életmódjához kell alkalmazkodnia, így van ez a kukoricamollyal szemben is. A kukoricamoly életmódjából és az arra alapozott gyakorlati kísérletekből tudjuk, hogy a lábon álló tengeriben, pille, tojás és hernyó korában egyaránt tehetetlenek vagyunk ezzel a kártevővel szemben. Egy éves fejlődésének egyetlen időszak az őszi száravágástól tavaszi pille rajzáig (május 15) terjedő időköz, amikor a kőróban, szárbán, csutkában és magas tarlónál a gyökértuskóban telelő, majd bábózó kártevő teljesen, összeségében a kezünkben van.

Sajnos, meg kell állapítanunk, hogy a gazdáknak túlnyomó többsége még ma sem hisz a kukoricamoly veszedelmességében és a védekezésre kötelező rendelkezésekről pedig egyáltalán nem vesz tudomást.

A kukoricamoly elleni védekezés lényege egy rövid mondatba foglalható össze.

A rendelkezésre álló téli félév alatt meg kell ölnünk, meg kell semmisíteniünk a szárbán, csutkában és gyökértuskóban lévő hernyókat. Ehhez pedig sem különleges gépekre, sem drága vegyszerekre nincs szükségünk és gazdaságos beosztással egy tengeri kőrót, egy csutkát, egy tuskót sem kell feláldoznunk a sikeres védekezés kedvéért.

A védekezés első lépése, első teendője egybeesik a száravágással. Célja pedig az, hogy lehetőleg egyetlen hernyó se maradjon a tarlón. Számtalan megfigyelés és vizsgálathoz tudjuk, hogy a hernyó téli tanyája a vékony cimerágak kivételével a szár egész hosszában megtalálható. A gyökerekbe azonban soha sem

húzódik telelni. Szár vágáskor tehát a kukoricamolyra való tekintettel soha se hagyjunk 1—2 araszos tarlót, hanem töben vágjunk e minden szárat.

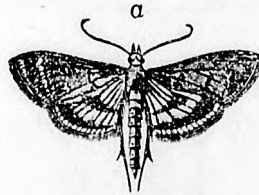
Ezzel előljük, hogy a behordott szárral és csutkával az egész hernyócsereg a kezünkbe kerül. A kukorica növénynek a morzsolás után fennmaradó minden része, részben mint takarmány, részben mint tüzelőszer értékesül a gazdaságban. A tengeriszár takarmányozás céljaira való felhasználásának legősibb, legegyszerűbb módja az, amikor a levézetet leétegetik s a fennmaradó csupasz szárt pedig elrakják tüzelőnek. — Ha ez az eltüzelés legkésőbb május közepéig befejeződik, akkor természetesen nincsen baj, ellenkező esetben azonban további óvó teendőkre van szükség.

Akárhány helyen a szár használható részének a leétegetése általában történik olyan formán, hogy az izik alomképen a jószág lába alá kerül és ott trágyával tapossa és keveri, a hernyóirtásnak ezen módja teljesen megbizhatatlan. Az erős tengeriszár nagyrészt nem húzódik össze eléggé, ha csak utólag elég mélyen trágyába nem temetik, ahol a trágyalé átjárja, bizony 90%-a a pilléknek kirajzik belőle tavaszkor még a trágyadombon is.

Ezzel az egyszerűbb és kezdetlegesebb etetési módokkal szemben gazdaságosabb és a kukoricamoly szempontjából is jobb módja a tengeriszár értékesítésé-

nek, hogy ha azt szártépőkkel megtépik, vagy téli takarmánynak elvermelik.

Mindenesetre nehezebb, de semmi esetre sem megoldhatatlan feladattal állunk szemben akkor,

A KUKORICAMOLY

fent a kukoricamoly pilléje, lent a hernyótól kirágott kukoricaszár

(Term. nagyság.)

Gazdaságok szükségletüket legelőnyösebben beszerezhetik és terményeiket értékesíthetik

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

tiszántuli kirendeltségénél

Debrecen, Hunyadi utca 13. — Telefon 27-97.

hogy ha itt az Alföldön, fában szegény vidékeken, a kukorica növény említett részei nélkülözhetetlen és pótolhatatlan tüzelőszer szerepét töltik be. A májuson tul való eltevésnek, akár leveles kőróról, vagy izékről, vagy csutkáról van szó, két közismert módja van, mely a bennük levő hernyók utján való további fertőzés megakadályozására alkalmas.

Egyik módja az, hogy azokat olyan teljesen zárt helyen raktározzuk el, ahonnan a kirajzó pillék semmi körülmények közt sem juthatnak a szabadba. Nagyon természetes, hogy ez az eltevési mód csak a kevés helyet elfoglaló csutkánál jöhet számításba.

Másik módja az eltevésnek az elvermelés, amelyhez viszont akkor kell tolyamodnunk, hogy ha a szárat kénytelenek lennénk nyárra eltenni. Ez esetben a tengeriszárt, a burgonya elvermeléséhez hasonlóan, száraz földbe ástott gödörbe rakjuk. A szárnak a föld színe felett kup alakban rakott kiemelkedő részét arasznyi vastagságban szalmával letakarjuk és aztán az egészet földréteggel borítjuk annyira, hogy a kifejlesztő pillék sehol ki ne bujhaszanak. Természetes, hogy az így elvermelt szárat minden kibontás után újra le kell földelni.

Az elmondottakból önként következik, hogy a kukoricaszárát a védekezés sikere érdekében ólak fedésére, kerítésnek s más hasonló célokra felhasználni semmi körülmények között sem szabad, mert mindent el kell kerülnünk, amely a kukoricamoly, ezen igen veszedelmes növényi kártevő további szaporodásához vezethet.

HA DEBRECENBE JÖN!

okvetlen keresse fel Szentési Pál Csapó 40. szám alatti korcsmáját. (Tüzoltólaktanyával szemben.)

SZOLID, OLC SÓ ARAKI

HIREK

ELŐFIZETESI FELHÍVÁS.

Tisztelettel kérjük lapunk olvasóit, hogy akik még előfizetési díjakat nem küldöttek be, illetőleg előfizetésük lejárt, az előfizetési díjat lapunk kiadóhivatalához beküldeni sziveskedjenek.

Meghalt id. dr. László Nándor.

Vasárnap hunyt el Debrecenben id. dr. László Nándor, Hajdúvármegye ny. tiszti főorvosa. Halála az egész vármegyében osztatlan részvételt keltett. Ugy, mint tiszti főorvos és mint szakiró értékes és sok esetben kezdeményező munkásságot fejtett ki.

Új méntelepparancsnok.

A tragikusan elhunyt Schütz Ernő alezredes debreceni méntelepparancsnok helyébe a földművelésügyi miniszter kismányai Micsky Imre őrnagyot nevezte ki. Az új méntelepparancsnok, aki alá Hajdúvármegye lötenyészési ügyeinek intézése is tartozik, a mezőhegyesi állami ménesbirtokról került Debrecenbe. Micsky Imre őrnagy mint igen jó szakember ismeretes és ezért működése elé várakozással tekint az illetékes lötenyészési gazdatiszadalm.

— A hadirokkant jelvény viselése.

A honv. miniszter rendeletet küldött valamennyi város előljáróságához, amelyben megállapítja, — kik jogosultak a hadirokkantjelvény viselésére. A körrendelet kimondja, hogy a hadirokkantjelvény a sebesülési éremnek vagy a háborús emlékéremnek járulékos kiegészítő része s így hadirokkantjelvényt csak azoknak lehet adományozni, akik ez éremek egyikeként már tulajdonosai. Részletesebb tájékoztatást a hadirokkantjelvény megszerzésére vonatkozóan a festnevelési és népgondozó kirendeltség ad.

— A honvédség tiszteleg a Hiszekegynek.

A honv. miniszter a "Hiszekegy"-ben foglalt nagy nemzeti gondolatra és a honvédségnek a magyar tarsadalomban elfoglalt helyzetére való tekintettel, elrendelte, hogy a honvédség tagjai ünnepélyes alkalmakkor hazatias érzésüket és magatartásukat tiszteleadással juttassák kifejezésre.

Alföldi bizottsági ülés Szentesen.

18-án Szentesen alföldi bizottsági ülés iesz, amelyen Debrecen város képviselőjében Vargha Elemér h. polgármester fog résztvenni, amennyiben dr. Vasáry István polgármestert elfoglaltsága másfelé szólítja.

Fiússzon elő a „Hajduság“-ra

LADÁNYI JÓZSEF puskaműves

üzletét Piac u. 59. alól REVÉSZ TÉR 2. SZAM ALÁ (Kistemplombazár) helyezte át. Fegyverek, löszerek és vadászati felszerelések legolcsóbb beszerzési helye.

Kedvező időben kötelező a szabadban való oktatás az elemi iskolákban

Az iskolába járó gyermekeknek legfontosabb kérdése az, hogy szellemi képzésük mellett egyenlő fontosságú tekintet legyen testük fejlesztésére is. Zárt, fűlelt levegő a legnagyobb mértékben veszélyezteti egészségüket, amikor a teljesítőképeség a legnagyobb mértékben amugy is igénybe van véve s a túlszűfolt és meg erőtető tananyaghalmozékóti a gyermekek szabadidejét. Erre való tekintettel már a múlt években a tanügyi szakkörök meghallgatása után a kultuszminiszter figyelmébe ajánlotta egy a városi, mint a tanyasi tanítósnak, hogy

amikor az idő megengedi, lehetőleg a szabadban való tanítással szolgálják a tanügyi és egészségügyi célokat egyaránt.

A tanyai iskolákban, ahol inkább kinálkozott mód és megfelelő hely a szabadban való oktatás lebonyolítására, a tanítók örömet tettek eleget a kultuszminiszter óhajtatásának s a gyermekeket a szabadba vitték s ott foglalkoztak velük. A szülők közül azonban némelyek nem értve meg a fontos egészségügyi célt s mert azt gondolták, hogy a gyermekek csak játszanak, hancuroznak tanulási helyett, felírtak a kultuszminiszteriumba a szabadban való tanítás eltörlése végett.

Németországban már szélteben divik a szabadban való tanítás módszere, a tanítók a gyermekeket közeli erdőbe vezetik s ott tartják az előadásokat,

felismerve már régen azt a nagy egészségügyi jelentőséget, amit a szabadlevegő az iskolásoknak jelent. Hányszor tapasztalják a tanügyi körök, hogy az iskola zárt levegőjében elbágyadnak, elálmosodnak a gyermekek s természetes, hogy nehéz is velük eredményt felmutatni.

A kultuszminiszter a német példák hatása alatt most már rendeletileg kötelezővé tette a szabadban való oktatást az iskolás gyermekek számára.

A rendelet szerint kora tavasztól, mihelyt az idő arra alkalmas, — őszig, míg az idő hűvösre nem fordul, a gyermekeket lehetőleg a szabadban kell tanítani. A tanyai iskoláknál ez természetesen nem is ütközik nehézségekbe, — mert bőven van hely rendelkezésre. Városi iskoláknál a szabadban való tanítást az iskola udvaron kell lebonyolítani, olyan iskoláknál pedig, amelyeknek az udvara erre egyáltalán nem alkalmas, a tanítónak kel. egy olyan megfelelő helyről gondoskodni, ahol friss levegő áll az iskolás gyermekek rendelkezésére.

Ez az újítás nagyfontosságú nemzeti nevelő célokat szolgál s bizonyára a szülők is, akik eleinte idegenkedtek ettől az újítástól, be fogják látni, hogy aggodalmaskodásuk a szabadban való oktatással szemben a gyermekek egészségügyi követelményeinek helytelen félreismerése következtében jutott kifejezésre.

A középiskolákra nézve e tekintetben még nem történt intézkedés.

Közgazdaság

A haldokló nyár után semmi biztatót nem ígér az ősz

A Nap hiába ontja sugarait, hiába tűz melegen és égeti a korzó közönségét — ez már csak aféle végső erőlködés, utolsó erőfeszítés, amely ideig-óráig tart, de végeredményben a nyár halódását jelenti, a napsugár agóniáját. Haldoklik a nyár, agonizál a napsugár, utolsó pillanatait éli a nyárnak minden kínálkozó öröme: kiüszöbön az ősz. Itt van az őszi szezon.

Őszi szezon: mennyi mindent jelentett valamikor ez a két szó. Jelentette a kipihent idegek mun-

kábaállítását, a kipihent agy fokozottabb üzemét, jelentette az új ötletek, új gondolatok, friss eszmék, most születetett tervek megvalósítását.

Őszi szezon: jelentette a nagy nekilendülést az irodalomban, a művészetben, a hivatalban, a gyárban, az üzletben, a műhelyben, az élet minden területén. — Mindenki tele volt tervvel s a gondolatok légiója főtt az emberi agy és szív katlanában.

Őszi szezon: jelentette az élet megindulását, a munka fokozott

ritmusát, a gépek zakatolásának fülsiketítő muzsikáját, az üzletek fellendülő forgalmát, a műhelyek megnövekedő megrendelését és az élet ritmusának erőteljes, egészséges lüktetését.

Ezt jelentette az őszi szezon valamikor. Tegnap. És mit jelent ma? Az élet további agóniáját, a lejtőn csuszást az élet minden vonalán.

Nézzünk körül az üzletek tájékán. A kereskedők nem remélnék. Pessimizmusok indokai: csödben van a fogyasztóközönség, — nincs pénz, emelkedik a munkanélküliség, az emberek elsősorban a mindennapi betevő falat megszerzésére helyezik a súlyt. Pannaszokodnak és a minden mindegy hangulatában beszélnek arról, — hogy szeptember elején épen ugyan panganak az üzletek, mint a kánikulában. Nincs vásárló, legfeljebb érdeklődő közönség téved be olykor az üzletekbe. — Pedig az árak igen erősen visszaestek, de nem használ semmit, olyan nagy a nincstelenség. A szezoncikkok iránt semmi érdeklődés. Az emberek nyáron téli ruhában járnak, ősszel nyári ruhában, amilyen ruhájuk épen van. Az a kevésszámú közönség, amelynek még van pénze, nem képes eltartani az üzleteket.

Es a szórakozóhelyek? Tele vannak panasszal. Fölkészültek a szezonra, de a közönség létszáma és a fogyasztás mívója változatlanul a régi. Ugy látszik, az őszi szezon sem jelent már injekciót a szórakozó helyek számára, mint-hogy a pangás minden vonalon stabilizálódik, a dekonjunktura konjunktúrája dominál. Valami csodának kellene történnie, hogy ez a nagy tespedés megszünjön és hogy a közgazdasági élet romjai alól felsarjadjon egy új élet, mely mindenkinek megteremtí a mindnapi kenyér lehetőségét, a kereset lehetőségét.

A tavaszi mezőgazdasági hitel (zöld hitel) visszafizetése

Ismeretes, hogy a kormányzat a tavasz folyamán, a Hitelszövetkezetek és a Tébe kötelekékbe tartozó pénztintzetek utján 20 millió pengő u. n. zöldhitelt folyósított a gazdáknak. Ezen hiteleket a feltételek szerint szeptember hó 17-ig kell visszafizetni. Amint értesülünk, azonban megengedte a kormányzat azt, hogy indokolt esetben, egyénekenkénti elbírálás alapján a kölcsönvett összeg fele részben december hó 17-ig prolongálható, amikor is feltétlenül vissza kell fizetni. Hogy hogyan és miből fizesse vissza a gazda a jelenlegi rossz termésű évben és katasztrofális áralakulás mellett a fele összeget is, arra nézve azonban a rendelkezés tájékoztatást nem nyújt.

Debreceni sertésvásár

A kövér sertés ára 72 fillértől 1 pengő 15 fillérig mozgott. A sovány vásárra főleg kocákat és erősebb süldőket kerestek vidéki szállításra. A heréltetlen kocákért 70 fillérig, a miskároított kocákért 1 pengőig fizettek kilogrammonként. Választási malac 15—20 pengő páronként.

Hogy állapítjuk meg a könnyű buzák értékét fajsúlykilogrammonként lefelé

Az ideai buzák a hektolitersúly szempontjából nagy változatosságot mutatnak. A korai nagy melegek a még fejlődésben volt buzaszemnek ártalmára voltak, a nap heve beérlelte anélkül, hogy a hasa megtelt volna. A szem meg szorult.

A szárban és levelekben felhalmozott tápanyagok a szem hirtelen megszáradásá folytán megakadtak és nem juthattak többé a magdepotban. A kevés lisztet egy vastag héj fedi, a buzának sok a korpája és rossz a kiörlése!

A megszorulás mértékéhez a fajsúly is erősen változik, minél fejlettebb volt a már kialakult szem, annál hitványabb lett az, annál több lett a korpája, annál kevesebb a liszttartalma és annál kisebb a hektolitersúlya!

A buza kereskedelmi forgalmában a legfontosabb értékmérő még mindig a fajsúlynak az ismerete. A tőzsde árjegyzése is eddig csak a 77—80 kg-os buzákra volt érvényes, dacára, hogy az ideai fajsúlyok általánosságban és nagy átlagban ennél tetemesen alacsonyabbak.

A tőzsdei árjegyző-bizottság legújabbban a 76 kilós buzákvalitást is beiktatta. Még pedig: ti-

szaiz 13.70—13.90, jászszági 13.15—13.40, felsőtiszai 13.15—13.30, dunántúli 12.90—13.10, pestvidéki és bácskai 12.90—13—10 pengőn, budapesti paritással. A 76 kilós 15—25 fillérrel olcsóbb a 77 kilónál, tehát valamivel nagyobb a különbség, mint az egyes kilók között általában.

A tőzsdén a 72 és 74 kilósban is akad forgalom, de előreláthatóan a még alacsonyabb fajsúlyoknak a lajstromozására is hamarosan rá kell térni.

Hogy a buza malomipari használhatósága szempontjából tényleg, — a fajsúly figyelembevételével, mit ér és a hivatalos jegyzésnek milyen számadatot kell stabilizálni, ezt csak a tényleges tapasztalatokból, az ugynevezett próbaörlésekből lehet megállapítani.

Alkalmam van egy teljesen megbízható számadathalmazt erre nézve rendelkezésre bocsátani, amelyből kitűnik, hogy a viszonyok nem olyan egyszerűek, de a törvényszerűség meg van, éppen az, amire kíváncsiak vagyunk.

Egészséges, száraz, tisztított és rendszeresen koptatott buza (— 12% vām és 2% porlás) kiad lisztet, korpát és takarmánylisztet:

Fajsúly	Értékelés	Kiörlés kilogr.		Fajsúly kg-kénti
Kg.	P	Liszt	Korpa	árkülönbség fillér
77—76	13.70	60	26	62
75—74	13.08	58	28	62
73—72	12.46	56	30	62
71—70	11.84	53	33	93
69—68	10.91	50	36	93
67—66	9.98	47	39	93
65—64	9.05	44	42	93
63—62	8.12	39	47	155

Mint a táblázatból látható, a fajsúly 1 kilós csökkenésénél a liszttartalom 72 kg-ig 2—2 kilót tesz ki a korpa és takarmányliszt ezzel lépést tartva, 2—2 kilót emelkedik: 66—71-ig, a lisztnek a kiörlés 3—3 kilóval rosszabbodik, a korpa és takarmányliszt ugyan csak ugyanannyival nő. A 64 kg-os buzára is meg van ez a progresszivitás, de a 62—63 kilónál lejjebb ugrik, ott ugy a kiörlésnél, valamint a korpa és takarmányliszt nyeredéknél már kerek 5—5 kilós differenciák mutatkoznak! Ha a tőzsde jegyzése szerint a 76 és 77 kilós között 15—25 fillér a különbség, akkor papiroson a többit könnyen ki tudjuk számítani. A 76 kg. buza felörlésekor a nyeredék: 2 kg. lisztrel kevesebb, de ugyanannyival a korpa mennyisége is nő, mint a 77 kilós esetében.

A 2 kg. kenyérlisztnek mai ára (á 39) : 78 fillér, viszont 2 kg. korpa eladási ára (á 8) : 16 fillér levonva egymásból a kettőt : 62 fillér. Mázsánként tehát a malomban emnyivel ér kevesebbet az 1 kg. fajsúlykülönbség a 77 és 76 kg. esetében.

Ez a számítás vámmalomra, métermázsa buzára, őrlési díj és porlási veszteség figyelembe vételével érvényes.

Ezek a nyers számok. A helyes kalkulációt ezek természetesen megváltoztatják, mert az őrlési folyamat, a kilónkénti fajsúly változásnál sem egyforma, úgy látszik, minél alacsonyabb a hektolitersúly, annál drágább a liszt-

termelés, annál több erő, idő és több mechanika szükséges hozzá.

A theoria és a mérés csak egész átlagos számokkal szolgál, a legbiztosabbat, mint már említve volt, csak egy szakszérius lefolytatott próbaörlés adhat. Az orientáló adatok természetesen értékesek, hiszen nem minden esetben végezhető a gyakorlati kísérlet, de különben is csak relatív összehasonlításokról van itt szó.

De ha már a tőzsde jegyzi pro kg. fajsúly eltérésnél a 15—25 fillért állapít meg, akkor azt a bizonyos kaptafát el kell készíttetni, amire azután mindenféle fajsúly rámeleg és rápasszol! Lássuk kurióznaként a 77 és 67 kg-os buzák értékviszonyát?

A 77 kilósból nyeriünk 60 kg. lisztet és 26 kg. korpát, a 67 kilósból 47 g. lisztet és 39 kg. korpát.

A 10 kg. fajsúlydifferencia kiad 13 kg. lisztrel kevesebbet és 13 kg. korpával többet.

13 kg. liszt á 39 : 5.07 P.
13 kg. korpa á 8 : 1.04 P.
Különbség 4.03 P.

A theoria szerint a 10 kilós differencia a 67 kilónál, szemben a 77 kilóssal, pro 100 kg., teljes 4 P.

Dr. Budai Kálmán.

Fenti cikket a Gabona és Termény Ujság szept. 10-iki számából vettük át.

A piaci árak Debrecenben

Marhahus. a) *Pecsenyehusok:* Felső 100—120, fehér pecsenye 100—120, vesepecsenye tisztítva 200, esonttal 120, gümhülyü felső 120, tartók 120, rastélyos (rems-tek) 100—120, lapocka 100—120 fillér.

b) *Leveshusok:* Hátszin 100, tarja 100, szegy 80, lábszár 80 f. hátszin széle (laterli) 100 fillér.

c) *Gulyáshusok:* Nyak kicsontozva 80, fej kicsontozva 60.

d) *Belrészek:* Máj 60, sziv 80, tőgy 60 fillér.

e) *Csontok:* Fehéresont 40, veresont 20 fillér.

Borjúhus. a) *Pecsenyehusok:* Comb 140—160, lapocka 140—160, vesés karaly 120—140, karaly 120—140, vastag szegy 120—140, vékony szegy 100—120, mirp 140 f. b) *Pörkölt:* Nyak, sziv stb. 100 fillér.

Levágatott: Nagymarha 93 darab, novendékmarha 55 darab, borjú 176 darab, juh 135 darab, ló 4 darab. Összesen 463 darab.

Nyersbőrárak: Magyar marha bőr 40 fillér, tarka marha bőr 50

Sport hírek

A PMáv jó játéka dacára vereséget szenvedett vasárnap a Somogytól

(Kupamérkőzés)

A Magyar Távirati Iroda jelenteti: A Somogy—PMÁV mérkőzést a somogyi profik nyerték meg. Az első félidőben a PMÁV volt a jobb és támadásaival vezet-

tett is 2:1-re. Ekkor a proficsapat jobb kondíciója eldöntötte a mérkőzés sorsát és 20 perc alatt három góllal beállították az eredményt.

Futballmérkőzések Nádudvaron

Nádudvari LSE—Földesi KISE 2:1.

A nádudvariak nehéz küzdelem után reális győzelmet arattak a jó formában levő földesiek ellen, — akiknek közvetlen védelme, de különösen kapusuk briliáns formában volt. Az első gólt 11-esből Papp I. révén érték el a nádudvariak, míg a második gólt Papp II. 30 méterről megeresztett gyilkos erejű bombája szerezte. A mérkőzés végig fair volt. A mezőny legjobb embere a földesiek kapusa volt Jók voltak a nádudvariak közül: Papp I., Papp II., Cs. Nagy, Cs. Varga, a fiatal Kurucz és Grünwald.

Futballmérkőzés Nádudvaron.

Vasárnap, folyó hó 18-án nagy eseménye lesz Nádudvarnak. A vezetőség lekötötte nagy áldozatkészséggel a budapesti Vasutas SE futbalcsapatát, akik ellen ellen komplett csapatát állítja küzdelembe. A kiváló nádudvari

„Tizenegy”-nek minden tudását latba kell vetni, hogy csorba ne essék eddigi jó hírnevén, az esetleges győzelem pedig igazolni fogja a nádudvariak klasszikus tudását. Amint hírlik, a szomszédos községek sport-rajongói is megtekintik az érdekesnek ígérkező mérkőzést.

MEGTAKARITOTT PÉNZETI GYŰMÖLCSÖZTESSE

a Magyar Távirati Iroda Rt. és Rádió bankjánál:

Magyar Nemzeti Gazdasági Bank Rt.-nál

Budapest IV. Károly király u. 10.

Takarék és folyószámla után ez a bank fizeti a legnagyobb kamatot.

Kiadásért felelős lapfőigazgató: MEISSNER KAROLY.

Kerwin nyomda, Debrecen, Sas-utca 2.

Kellemeset a hasznossal köti össze, egészségét megőrzi, ha a

Hajduszoboszlói hévvizfürdőt

látogatja. 3000 liter konyhasós — jódos — brómos hévviz percenként. Medencénkben 24 óránként vízcseré. Fürdővonat indul vasár- és ünnepnapokon a vármegye különböző részeiből

Beszár. meru. megyei. helyzete. egyháza. lyeked. ből iske. tudják. gitségét. tására. A ha. zött. be ke. folyt.

ahol az. rultást. mely az. zott el. relme. képe. szavazt. az össz. lának. utóbb. hatóság. zott a. ügyve. hivta. viselő. hogy a. tal kér. a kérel. zés sor. szerzet. reform. ról és. rend. bösz. tet, l. t. miután. után v. zésre. tovább. szetes. ményi. ideig n. most f. lyek a. lyozni. böször.

Haj. héz. táka. itt, n. kerü.

s ma. zavar. kat.

A h. ségkiv. nak ö. ugho. álzoa. erejük. tokat l.